

OBRAZLOŽENJE ŽIRIJA ZA DODELU NAGRADE „LAZAR TRIFUNOVIĆ“ ZA 2020.

Nagradu "Lazar Trifunović" za objavljenu likovnu kritiku, esej, studiju ili osvrt na modernu i savremenu umetnost za 2020. godinu dobile su Sofija Milenković za naučnu studiju pod nazivom "Stranac u Parizu: kritička recepcija Save Šumanovića na pariskoj umetničkoj sceni od 1926. do 1928." objavljenu u Zborniku Seminara za studije moderne umetnosti Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu i Gordana Stanišić za stručne tekstove "O crtežima Lazara Vozarevića" u monografiji *Lazar Vozareviću* izdanju Fondacije Vujičić kolekcije iz Beograda i "Damnjan na iskustvima Damnjana" u katalogu istoimene izložbe održane u Narodnom muzeju u Beogradu. Reč je o studijama nastalim u izuzetno teškim okolnostima koje su uticale na ograničenu tekstualnu produkciju i izdavaštvo u protekloj godini. Uprkos tome, autorke su napisale studije visokog kvaliteta, naučnog odnosno stručnog istorijsko umetničkog i teorijskog dometa koje se na najbolji način nadovezuju na analitičku i kritičku misao Lazara Trifunovića, te žiriju nije bilo teško da jednoglasno dodeli dve nagrade.

Sofija Milenković je napisala izuzetno inovativnu studiju posvećenu radu Save Šumanovića u Parizu dvadesetih godina 20. veka. Koristeći originalnu metodologiju uspela je da ponudi interpretaciju Šumanovićeovog rada kakva do sada nije bila razrađivana. Koristila je i otkrila dragocenu arhivsku građu na francuskom jeziku, nedostupnu u srpskim arhivima, ponudila je originalnu sintezu istorijsko umetničkog čitanja slike i institucionalne teorijske analize francuskog sistema umetnosti prve polovine 20. veka i time je realizovala novo razumevanje Šumanovićeve pariske faze. Sofija Milenković je uvela i novu dimenziju u dosadašnje shvatanje srpsko-francuskih ali i srpsko-evropskih kulturnih odnosa koje se decenijama nije dovođilo u pitanje pridružujući se i doprinoseći naporima u savremenoj istorijskoumetničkoj nauci da se raznoliki aspekti ove složene veze prepoznaju i protumače.

Tekstovi Gordane Stanišić predstavljaju izuzetni muzeološki i historiografski doprinos. Autorka je realizovala ne samo sveobuhvatnu i detaljnu sistematizaciju dosadašnjih istraživanja umetničkog opusa Radomira Damnjanića Damnjana s jedne i sveobuhvatnu analizu crteža Lazara Vozarevića, s druge strane, već je ponudila i originalno viđenje njihovog rada za koje verujemo da će u budućnosti postati standardno i opšteprihvaćeno čitanje ovih značajnih stvaralaca srpske umetnosti druge polovine 20. veka. Tekstovi Gordane Stanišić su uzor funkcionalne primene prezentnog istoričarsko umetničkog pristupa. Posebno u ovim tekstovima imponuje sinergija između istoričara umetnosti i opusa umetnika što rezultuje jasnim i kompetentnim sagledavanjem teme.

Sofija Milenković i Gordana Stanišić u svojim tekstovima demonstriraju profesionalnu posvećenost temi, odgovornost prema čitaocu, spremnost na primenu inovativnih metoda i pristupa i jezgrovitost izlaganja.

dr Nikola Dedić, dr Dragana Kovačić, dr Jamina Čubrilo
U Beogradu, 5. januara 2021. godine

Biografije laureata

Sofija Milenković je osnovne studije na Odeljenju za istoriju umetnosti Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu završila 2016, a master studije na istom fakultetu 2017. godine kod mentorke prof. dr Lidije Merenik. Kao stipendista Vlade Francuske završila je master studije na Odeljenju za istoriju umetnosti i arheologiju Univerziteta Pariz 1 Panteon-Sorbona kod mentorke dr Katrin Vermester, 2019. godine. Učestvovala je u projektu *Inter/akcija 2016* u saradnji između Fakulteta likovnih umetnosti, Odeljenja za istoriju umetnosti Filozofskog fakulteta i Galerije Doma omladine u Beogradu. Realizovala je dve izložbe posvećene međuratnom opusu Marka Čelebonovića, u saradnji sa Galerijom Rima u Beogradu (2018) i Spomen-zbirkom Pavla Beljanskog u Novom Sadu (2019). Autorka je nekoliko tekstova objavljenih u formi naučnog članka, teksta u katalogu, studije ili prikaza, među kojima je i rad objavljen u monografiji *Marko Čelebonović* u izdanju Galerije Rima 2017. godine. Trenutno je na stručnom usavršavanju u Muzeju grada Beograda i angažovana je kao saradnica na istraživačkom projektu *Hronologija izlaganja skulpture u Srbiji 1945-2000*. Muzeja savremene umetnosti Vojvodine. Dobitnica je Nagrade „Prof. dr Katarina Ambrozić“ (2017) i Nagrade Spomen-zbirke Pavla Beljanskog za najbolji master rad odbranjen na Odeljenju za istoriju umetnosti Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu (2018).

Gordana Stanišić je diplomirala na grupi za istoriju umetnosti na Filozofskom fakultetu u Beogradu 1984. godine. Od 1989. radi u Narodnom muzeju u Beogradu, najpre u statusu saradnika u Zbirci strane umetnosti, zatim kao rukovalac Zbirke crteža i grafike jugoslovenskih autora 20.veka. Stručno zvanje muzejskog savetnika stekla je 2009. godine. Od 2017. vodi Zbirku jugoslovenskog slikarstva 20. veka. Objavila je brojne tekstove iz oblasti moderne i savremene umetnosti – monografske prikaze i predgovore kataloga, kritike i priloge u stručnim časopisima, kao i nekoliko naučnih studija. Autor je više izložbi u muzejima i galerijama Beograda i Srbije, i koautor izložbenih manifestacija u regionu i inostranstvu. Član je međunarodne organizacije AICA. Priznanje Društva istoričara umetnosti dobila je dva puta – 1995. sa prof. Irinom Subotić za zajednički projekat *Na iskustvima memorije*, održan u Narodnom muzeju u Beogradu, i 2017. za izložbu *Kada su ženskinje postale građanke*, dok je za prezentaciju iste teme u okviru ciklusa „Umetnost kao ekspresija rodne ravnopravnosti“ dobila i Priznanje za žensku izuzetnost.

OBRAZLOŽENJE RADA ŽIRIJA ZA PRIZNANJE DIUS ZA 2020.

Priznanje Društva istoričara umetnosti Srbije za najbolju autorsku izložbu savremene likovne umetnosti u 2020. godini dobile su dve izložbe: *30. Memorijal Nadežde Petrović: „Na jug, na jug! Idemo na jug!“* koju je realizovala Umetnička galerija „Nadežda Petrović“ i

Refleksije našeg vremena: Akvizicije Muzeja savremene umetnosti 1993-2019. koju je realizovao Muzej savremene umetnosti, Beograd.

Nagrada se ravnopravno dodeljuje prof. dr Sariti Vujković, selektorki izložbe 30. Memorijala Nadežde Petrović i autorskom timu izložbe *Refleksije našeg vremena* koji čine mr Mišela Blanuša, dr Rajka Bošković, Svetlana Mitić, Žaklina Ratković i Miroslav Karić. Izložba 30. Memorijal Nadežde Petrović: „*Na jug, na jug! Idemo na jug!*“ održana je od 3. oktobra do 10. novembra na čak jedanaest lokacija u Čačku, dok je izložba *Refleksije našeg vremena* otvorena 27. juna i u trenutku donošenja odluke o dodeli Nagrade DIUS-a jedan njen deo još uvek traje, dok je drugi prevremeno zatvoren.

Refleksije našeg vremena je izložba akvizicija Muzeja savremene umetnosti kojom ova institucija posle skoro 3 decenije vraća praksu predstavljanja javnosti novo otkupljenih radova koji su ušli u kolekcije muzeja. Dobro osmišljenom postavkom i izborom radova autorski tim ove izložbe nudi zanimljivo, novo čitanje i razumevanje umetničkih tokova i društvenih okolnosti koje su uticale, kako na sam rad muzeja, tako i na otkupnu politiku. Kustoski tim je radove grupisao u tematske celine koji oslikavaju i problematizuju osnovne fenomene oko kojih su formirani glavni narativi koji imaju za cilj validizaciju i istorizaciju novo-otkupljenih radova. Akvizicije tako, manje ili više tačno, oslikavaju traumatično iskustvo devedesetih, promene umetničkih paradigmi i pojavu novih estetika, poput nove figuracije, nove beogradske skulpture, pojavu višemedijske umetnosti, i sve rašireniju praksu uključenja novih tehnologija u domaću umetničku praksu.

Kompleksnom i zahtevnom postavkom 30. Memorijala Nadežde Petrović njena autorka je ponudila jedno novo viđenje mesta i uloge najstarije bijenalne manifestacije u našoj zemlji. Paveći paralelu sa Nadeždinim umetničkim radom, ali i njenim aktivizmom na pokretanju Prve jugoslovenske umetničke kolonije i izložbe, kustoskinja je kao okosnicu svog koncepta postavila dijalog 30 umetnika i umetnica različitih generacija sa prostora bivše Jugoslavije i Bugarske. U kontekstu proslave Jubileja ove manifestacije izložba *Na jug, na jug! Idemo na jug!* je na slojevit način osvetila pitanje regionalnosti i mogućnosti značenjskog mapiranja tragova prošlosti u sadašnjosti, tako da se dijalog sa prošlošću na eksperimentalan način kroz rekontekstualizaciju već postojećih i produkciju novih umetničkih radova realizovanim u raznovrsnim medijima aktualizuje i jasno poveže sa savremenim trenutkom. Izložba je izvedena po svim uzusima savremene muzeologije koja konkretizuje ne samo dijalog među umetničkim radovima predstavljenim u galerijskim prostorima već i pruža polje za eksperiment, intervencije u izložbenim ali u prostorima koji zadiru u javni prostor i omogućavaju interakciju sa publikom.

U godini veoma teškoj za realizaciju izložbi, žiri Nagrade DIUS-a želi da napomene da je ovogodišnja produkcija, iako produkciono znatno slabija od prošlogodišnje, kvalitetom ipak uspela da nadomesti sve ono što je propušteno ili odloženo zbog složene i osetljive situacije u kojoj se našao čitav svet, pa tako i naše društvo. Kolegama koje su uspele da u 2020. godini započnu i završe kompleksan posao realizacije jedne izložbe, žiri Nagrade DIUS-a želi da čestita na istrajnosti i entuzijazmu i da im se zahvali jer su našoj kulturnoj javnosti omogućili da ne ostane uskraćena za praćenje tokova savremene umetnosti.

Žiri Nagrade DIUS-a činili su istoričari umetnosti i kustosi Maida Gruden, Nela Tonković i Saša Janjić. Odluka je doneta jednoglasno.

Beograd, 26. decembar 2020.

Biografije laureata

Prof. dr Sarita Vujković (Banja Luka, 1972) bavi se kritikom i teorijom savremene vizuelne umetnosti. Studije Istorije umetnosti završila na Filozofskom fakultetu u Beogradu 1998. Magistrirala teoriju umetnosti i medija na Univerzitetu umetnosti u Beogradu 2008, a doktorirala na Filozofskom fakultetu u Beogradu 2011. Od 1998. godine radi u Muzeju savremene umjetnosti Republike Srpske. Selektor je i kreator brojnih izložbi iz oblasti savremene umetničke prakse. Na Akademiji umjetnosti Univerziteta u Banjoj Luci, u zvanju vanrednog profesora, angažovana je na Katedri za istoriju i teoriju umetnosti. Na mestu direktorke Muzeja savremene umjetnosti Republike Srpske je od 2014. godine, konstantno unapređujući izložbenu ponudu Muzeja, saradujući sa nizom institucija i ostvarajući saradnju na državnom, regionalnom i međunarodnom nivou. Uključena je u regionalna zbivanja iz oblasti savremene umetnosti kroz rad u brojnim stručnim telima i organizacijama. Autor je i koautor naučnih tekstova, knjiga, monografija iz oblasti muzeologije, rodne teorije i savremene umetnosti. Dva puta je bila komesar Paviljona BiH na Venecijanskom bijenalu (2013, 2017). Bila je predsednica Nacionalnog komiteta ICOM za BiH i potpredsednica Međunarodnog muzejskog saveta za Jugoistočnu Evropu.

Autorski tim MSU u Beogradu

Dr Rajka Bošković (1966). Diplomirala istoriju umetnosti na Filozofskom fakultetu u Beogradu (1990); magistrirala na istom fakultetu (2003); doktorirala iz oblasti teorije umetnosti i teorije vizuelne kulture na FDU u Beogradu (2014). Kustos MSU u Beogradu od 1997. godine, rukovodilac Zbirke skulpture i instalacija (od 2005), muzejski savetnik (2015), autor brojnih monografskih i grupnih izložbi u zemlji i inostranstvu; retrospektivnih izložbi MSU *Uzvišeno u senci - Umetnost Koste Bogdanovića* (2009) i *Tokovi umetničkog nadahnuća – Đorđije Crnčević* (2015); studijskih i problemskih izložbi *Govor bronze* (2005); *Pokret u skulpturi/Skulptura u pokretu* (2006); *Sjaj duha – Dušan Jovanović Đukin* (2014); *Punina praznine* (2015); *Ćutanje kamena* (2017) i dr. Predavala *vizuelnu kulturu, teoriju vizuelne kulture i filozofiju umetnosti* na nekoliko univerziteta u zemlji i regionu. Član AICA.

Žaklina Ratković (1964) diplomirala na Filozofskom fakultetu u Beogradu, na Odeljenju za istoriju umetnosti. U Muzeju savremene umetnosti u Beogradu je kustos Zbirke grafike i crteža, u zvanju muzejskog savetnika. Autor je više izložbi među kojima su: *Ljubomir Ivanović*:

Fragmenti zaustavljenog vremena, Galerija SANU (2013); *Prostori promene. Grafike i crteži Mihaila Petrova*, Galerija SANU (2014); *Crteži Petra Dobrovića*, Galerija Petra Dobrovića (2015); *Prostori odstupanja - Ana Knežević, Nemanja Ladić, Marko Marković*, Salon MSU (2015). U Galeriji-legatu M. Zorić i R. Čolakovića priredila izložbe: *Dušan Janković: Umetnik za novo doba* (2016); *Ishodište matrice: Prilozi za istoriju Zbirke inostrane grafike i crteža MSU* (2018). Bila je član više stručnih žirija, umetničkih saveta i selekcionih komisija. Član je Muzejskog društva Srbije i Međunarodnog udruženja likovnih kritičara AICA.

Mr Mišela Blanuša (1972) diplomirala Istoriju umetnosti na Filozofskom fakultetu u Beogradu (1999) gde je završila i magistarske studije (2010). Od 2000. godine radi kao kustos u Muzeju savremene umetnosti u Beogradu, u zvanju muzejskog savetnika od 2017. godine. Bila je kustos i autor, samostalno ili u timu, velikog broja izložbi, među kojima su: *Grad: Hronike urbanog prostora*, Galerija Matice srpske, Novi Sad (2008); *100 dela iz zbirki Muzeja savremene umetnosti. Jugoslovenska umetnost od 1900. do 1945*, Muzej Jugoslavije, Beograd (2014); *Sekvence. Umetnost u Jugoslaviji i Srbiji iz zbirki Muzeja savremene umetnosti*, MSU, Beograd (2017). U Galeriji-legatu Milice Zorić i Rodoljuba Čolakovića i Salonu MSU priredila: *Socijalna grafika. Između propagande i likovnog izraza* (2013); *Veljko Stanojević-Modernist i klasik; Gotfrid Helnvajn - Između nevinosti i zla* (2015); *¡No pasarán! Đorđe Andrejević Kun* (2016); *Ženske priče* (2019) i dr. Član je AICA Srbija i Muzejskog društva Srbije, kao i brojnih stručnih saveta i žirija.

Svetlana Mitić (1961) diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Beogradu – grupa za Istoriju umetnosti 1985. Od 1994. stalno zaposlena u MSU na poziciji rukovodioca Zbirke slikarstva posle 1945. U periodu od 1998. do 2000. godine radi i kao kustos Salona MSU, a od 2010. godine i na poslovima kustosa Galerije-legata Milice Zorić i Rodoljuba Čolakovića. Godine 2018. stekla je zvanje muzejskog savetnika. Realizovala preko pedeset izložbi domaćih i inostranih umetnika u izložbenim prostorima Muzeja, kao i u drugim izlagačkim prostorima u zemlji i regionu. Između ostalih autor je sledećih izložbi: *Marij Pregelj: dokument istine*, Galerija-legat Milice Zorić i Rodoljuba Čolakovića (2016). Koautor *Retrospektiva Marij Pregelj*, Moderna galerija Ljubljana (2017); *Iz Legata Milice Zorić i Rodoljuba Čolakovića*, Galerija-legat Milice Zorić i Rodoljuba Čolakovića (2016); *Između lika i odraza*, Muzej savremene umetnosti (1997); *Ksenija Divjak*, retrospektivna izložba, Muzej savremene umetnosti, (1995). Autor je brojnih tekstova u katalozima i drugim publikacijama, kao i član stručnih žirija, saveta i komisija. Član je MDS kao i AICA.

Miroslav Karić (1975) diplomirao na Filozofskom fakultetu u Beogradu, na katedri za istoriju umetnosti 2000. godine. Od 2001. godine je bio na poziciji sekretara i kustosa u nezavisnoj umetničkoj asocijaciji Remont. Karić je bio višegodišnji urednik rubrike „Izložbe“ u beogradskom kulturnom mesečnom vodiču *Yellow Cab*. U profesionalnoj biografiji beleži angažman na mnogim projektima kao saradnik, koordinator, kustos i PR. Od 2010. godine Karić

je u kustoskom timu projektne inicijative Fotodokumenti i u organizacionom timu Nagrade „Dimitrije Bašičević Mangelos“. Član je ULUPUDS-a i Međunarodnog udruženja likovnih kritičara AICA. Dobitnik Nagrade Društva istoričara umetnosti Srbije za najbolju autorsku izložbu u 2019. godini. Od januara 2020. radi kao kustos u MSU u Beogradu.